

Reuniunea învățătorilor

Proprietar editor :
Reuniunea învățătorilor români
dela școalele popor. conf. ort. din
protopopiatele arădane I—VII.

REDACTOR :
IOSIF MOLDOVAN.

Redacția și administrația :
Arad, piața Tokoly Nr. 8.
Abonamentul anual 5 cor.

Convocare.

În virtutea §-lui 11 din statute și bazați pe dispozițiile
adunări generale din anul precedent, convocăm

a XVII-a

Adunare generală ordinară

a Reuniunii învățătorilor dela școalele populare conf. române din protop. Aradane I—VII.
pe Joi și Vineri în 16/29 și 17/30 August a. e.

În sala festivă a seminarului diecezan din Arad.

Programa :

Ședința I. (16/29 August).

1. La 7 ore a. m. se va celebra sfânta liturgie și chemarea Duhului sfânt.
2. Părăstas pentru fericitul fost prezident și prim membru de onoare Teodor Ceontea.
3. Deschiderea adunări generale.
4. Constatarea prezenților.
5. Prezentarea rapoartelor și exmiterea comisiunilor cenzurătoare.
6. »Principiile supreme a le Didacticei din punct de vedere istorico-critic«, disertațiune de Dr. Petru Pipoș profesor preparandial în Arad.

7. »Proiect de procedură la propunerea desemnului în școala populară« de Iosif Moldovan învățator în Arad.

Sedința II. (17/30 August a. c. 9 ore a. m.)

8. »Elemente străine în limba română« disertațiune de Ioan Costa profesor preparandial în Arad.

9. »Despre pedepse«, disertațiune de Petru Binchici învățator în Ilteu.

10. »Cornelia mama Grachilor« prelegere practică de Dșoara Elena Murgu învățătoare în Chitighaz.

11. Referada comisiunilor.

12. Propuneri și interpelări.

13. Fixarea timpului și locului pentru adunarea generală proximală.

14. Apel nominal și legitimarea certificatelor de prezența.

15. Exmiterea comisiunei de autenticare.

16. Încheierea adunării generale.

Arad, din sedința comitetului central, ținută la 26 Iuliu (8 August) 1907.

Iosif Moldovan,
prezident.

Dimitrie Popovici,
secretar general.

NB. — După prima ședință va fi prânz comun în restaurantul »Frații Lang« din strada Foray. (de persoană 2 cor. 50 fil.) — La 3 ore p. m. excursiune cu tramvaiul la fabrica de spirta »Fraților Neuman« și la fabrica de vagoane. La 8 ore seara, concert și petrecere de joc în casa națională. — Ceice doresc a luă parte la prânzul comun și la excursiune, sunt rugați, a se însinua prezidiului cel mult până în 14 27 August. — Conziderând împrejurarea că aproape toți membrii Reuniunei călătorese cu motoarele căilor ferate »Arad Csanádi și Arad hegyaljai, certificate cu preț redus nu sau ezoperat.

Nr. 112/1906—7.

Raport general

despre activitatea reuniunii învățătorilor români dela școalele populare confesionale ortodoxe din protoprezbiteratele aradane I—VII pe anul administrativ 1906/7.

Onorată adunare generală!

După un an de muncă grea și obositoare, iată-ne, că din nou ne vedem întruniți în adunarea generală ordinară. Știm, că nutriți legitima dorință, și cu drept cuvânt, ca să cunoașteți mai deaproape lucrările, prin cari reuniunea noastră a căutat și în anul de gestiune expirat, ca să ducă cu un paș mai înainte cauza mare a școlii noastre și să promoveze interesele învățătorului rom. ort. confesional. Având în vedere această legitimă și prea firească dorință a adunării generale, ne permitem a vă prezenta aci următorul raport general despre activitatea reuniunii noastre în anul de gestiune 1906/7 :

In general :

Reuniunea noastră învățătorescă și în anul de gestiune expirat, în nex cu concluzele On. adunării generale din anul trecut, a urmărit toate momentele referitoare la școală și învățători, luând, după putință, măsurile de lipsă, pentru promovarea și rezolvarea aceloră, conform dorinței obștești a învățătorilor ce compun aceasta reuniune. Rezultatele obținute, conziderând și împrejurările, să pot numi mulțumitoare, deși nu așa mulțumitoare precum am fi dorit și voit.

In spețial :

I. Activitatea biroului și a comitetului.

Trecând la partea spețială, avem onoare a vă raporta: că comitetul central în anul administrativ 1906/7 a ținut de tot 4 ședințe : două ordinare și două extraordinare și

anume : la 6 Oct. (23 Sept.) și la 6 Dec. (23 Nov.) 1906; apoi la 1/14 Febr. și la 8 August (26 Iulie) 1907 (Eseb. Nrii 5, 6, 49, 50, 68, 69, 118, 119).

În aceste ședințe sau rezolvat toate concluzele adunării generale anterioare, precum și alte chestiuni importante, cari după numărul esibilitului au ajuns la cifra 125.

În special sau luat următoarele măsuri și anume :

1. Am emanat un circular general către toate despărțămintele protopopești, în cari le-am atras atenția asupra îndatoririlor celor mari ce le au față de cauzele reuniunii, și îndeosebi — le-am atras atențiunea asupra următoarelor chestiuni :

a) Să vă ocupați cu întrebarea : Care ar fi procedura cea mai acomodată prin carea sar putea ajunge cu mai multă ușurință la o scriere corectă din punct de vedere ortografic ?

Rezultatul discuțiilor din desp. prot. în jurul acestei chestiuni culminează în următoarele : 1) manualele de școală și cu deosebire cărțile de cetire să fie scrise corect din toate punctele de vedere, 2) la tractarea gramaticii să se aibă în vedere nu regulile seci, ci scrierea corectă și sântul limbistic și a 3) să se dea elevilor cât mai dese ocupațiuni scripturistice și acele să se coreagă prin ei sub conducerea învățătorului.

b) Să se pună în aplicare provizorie regulamentele de cassă și bibliotecă, votate de adunarea generală anterioară, iar despre experiențele făcute să ni să raporteze la timpul său, amănunțit.

Afăcerea fiind încă în curgere, ne rezervăm dreptul, a face la locul său propunere concretă în merit.

c) Să vă ocupați din nou cu terminologia studiului, distribuit la timpul său, iar despre rezultat să ne raportați pentru a finaliză odată această chestie.

După ce despărțămintele protopopești și a doaua-oară sau ocupat cu această chestie, ne rezervăm dreptul a face la locul său propunere concretă în merit.

d) Să ne prezentați momentan, după fiecare adunare a despărțământului, lista celor absenți, pentru că conform ordinului Ven. Consistor de dtto 24 Febr. a. c., Nr. 6075/1905, să putem interveni în cauză încă de cu vreme, cerând dela Ven. Consistor pedepsirea acestora.

Aici toate despărțămintele protopopești fără excepție, satisfăcând acestei îndatoriri, noi de aici încă am intervenit la Ven. Consistor în cauză. (Eseb. Nrii. 17, 39, 58, 62, 74, 75, 83, 84, 91, 92, 100, 101).

e) Să ne subșterneți de loc după adunarea de toamnă a despărțământelor lista membrilor, pentru afacerea aruncului și pentru expedarea regulată a organului.

f) Cu ocaziunea fiecărei adunări, membrii mai desteri — în ale cântării — din despărțământ, să facă cu ceialți diferite exerciții de cântare, cu scopul de a se putea răspândi în chipul acesta cântările cele mai potrivite pentru nobilitarea inimei și desvoltarea sentimentelor elevilor. Tot asemenea să se procedă și cu gimnastica, pentru promovarea educațiunii fizice, la noi foarte neglijată.

g) Să ni se comunice pentru organ lucruri și întâmplări mai însemnate de prin comune și jur, ca să nu fim siliți a lua astfel de informațiuni din alte ziare și să le publicăm cu întâzieri. Tot asemenea să ni se trimită pentru organ și diferite lucrări și articlii, căci noi de aici, tot singuri numai, nu-le putem împlini pe toate.

Dacă în punctele de mai sus, am putut fi mai mult ori mai puțin norocoși, apoi în acest punct trebuie să o spunem, am fost foarte puțin norocoși. Nu numai că nu ni sa trimis din despărțăminte direct aproape nici o informațiune, ci cu regret a trebuit ca să experiem, că deși noi avem organul nostru propriu, unii învățatori, membrii ai reuniunii, cu încungiurul organului nostru, carele este și al lor, au cerut ospitalitatea altor foi și în materie de discuție pedagogic-metodico-didactică. Dar să sperăm, că în viitor nu ni se va mai îmbia ocaziune, ca să putem înregistra astfel de lucruri.

h) In fine orice corespunde țã privitoare la reuniune să o faceți în viitor numai la secretarul general, iar cea privitoare la organ prezidentului reuniunii. (Eseb. Nr. 8).

2. Privitor la editarea organului reuniunii, comitetul central, conform concluzului adunãri generale trecute, observând în urma demersurilor luate, dupã cum aratã și raportul de cassã, o îmbunătățire oare care în privința restanțelor și solvirilor curente a abonamentului, a dispus editarea acestuia și pe mai departe. Observãm însã aci, cã întru cât membrii reuniunii în viitor nu vor dovedi un interes și mai mare față de cauzã, solvindu-și regulat și la timp abonamentele, din lipsa de sprigin moral și material suficient, al lor, nu numai cã nu vom putea dezvoltã acest organ în mãsura doritã de noi, de a puteã mulțumi orice așteptare, dar vom fi siliți, pe lângã cel mai mare regret, a sistã și editarea lui, cu finea anului 1907.

Apelãm deci cu toatã cãldura inimei noastre și de astãdatã la sentimentul de jertfã și abnegațiune a membrilor pentru cauza lor proprie. Tãntim cu orice preț la un organ tare independent, care mai ales acum, în aceste vremuri grele și pline de ispite, să susție lupta deamnã și bãrbãteascã pentru promovarea și apãrarea intereselor școalei și a învãțatorului rom. ort. confesional Voiți o asemenea luptã? Atunci, o dascalã romãn! demn de o soarte mai bunã și mai fericitã, nu întãrziã a sãri și sprigini cauza ta proprie!

3. Un însemnat moment din viața reuniunii noastre este și faptul, cã în legãturã cu concluzul adus de adun. generalã din anul trecut, în urma propunerii confratelui nostru Ioan Vancu, învãțator în Arad, relativ la salariile învãțãtoresți: biroul central, în urma concluzului adus în chestia de comitet, a intervenit în cauzã la Mãritul Congres național bisericesc prin valoroșii membrii fundatori ai reuniunii noastre, membrii în acea înaltã corporațiune bisericeascã, adresând special fie cãruiã câte o adresã.

Mãritul Congres național bisericesc luãnd în conzidere justele și prea motivatele plãngerii ale învãțătorimii,

a adus concluzul cunoscut de toți învățătorii: salariul fundamental învățătoresc să ridice la toate școalele din metropolie la 800 cor. În legătură cu aceasta a dispus și conchemarea unei anchete a învățătorilor, din întreaga metropolie, la Sibiiu, a cărei obiect de discuție, conform înaltelei sale dispoziții a fost: studiarea și aflarea mijloacelor de ameliorare a salarelor învățărești.

Această anchetă, carea ca prima întrunire de asemenea natură are și un caracter de însemnătate istorică în viața noastră bisericească-culturală, s'a ținut în *Sibiiu*, Joi și Vineri, în 10 și 11 Ianuarie n. 1907, convocată fiind de P. V. Consistor Metropolitan și prezidată de P. C. Sa Dl. Dr. *Eusebiu Roșca*, protosincol, director seminarial, ca mandatar al P. V. Consistor Metropolitan, fiind de față și delegații fiecărei dieceze precum și mulți alți onorațiori, în frunte cu I. P. S. Sa Metropolitanul: *Ioan Meșianu*.

Din partea învățătorilor din Reuniunea noastră, au fost emiși ca delegați la acea anchetă, următorii membrii ai reuniunii:

Iosif Moldovan,	învățător	Arad.
Dimitrie Boar,	»	Nădab.
Iuliu Groșorean,	»	Gâlșa.
Pavel Dârlea,	»	Boroșineu.
Nicolae Boșcaiu,	»	Bodești.
Dimitrie Popoviciu,	»	Cuvin și
Mihai Vidu,	»	Hălmagiu.

Decursul întregii anchete, precum și rezoluțiunile aduse sau tractat pe larg în Nrul 1—2 a. c. al organului oficios al reuniunii. (Eseb. Nr. 7).

4. După ce statutele reuniunii noastre în multe privințe nu lămuresc în deajuns unele chestii de importanță pentru ia, am compus și redactat, conform concluzului adus de adunarea generală anterioară, un proiect de regulament general intern. Vă rugăm a vă pronunța asupra lui. (Eseb. Nr. 121).

5. Privitor la concluzul On. adunări generale, relativ la subscrierea declarațiunilor și organizarea taxelor rapor-

tăm, că comitetul central și în anul de gestiune expirat a întreprins toate mijloacele pentru regularea definitivă a acestei chestiuni gingașe : a șters toate restanțele și pretenziunile dubioase și neîncassabile, conform unui concluz adus de adunarea generală în una din ședințele sale de mai înainte, iar față de cei renitenți a pus în curgere procesul pe calea judecătoriilor civile. Atragem și pe aceasta cale atențiunea celor interesați, că după ce umblarea pe la judecătorii, pe lângă alte motive, de regulă este împreună cu spese și neplăceri, să grăbească, încă până mai au vreme, a se achita de datorie.

În legătură cu aceasta, cu bucurie aducem la cunoștința On. adunări generale, că On. Direcțiune a institutului de credit și economii : » *Victoria* « din Arad, nutrind în inima sa dragostea și interesul viu pentru propășirea în cultură a poporului nostru, din venitul anului 1905 a făcut un prețios don de 100 cor., reuniunii noastre, pentru-ce comitetul nostru central, pe calea biroului, nu a întârziat a-i exprima mulțumita sa.

Tot asemenea a donat spre scopurile reuniunii și vechiul nostru membru Nicolae Ștefu, învățator în Arad, 100 exemplare din opul său : » *Scrieri pentru popor* «, prețul 1 cor. de exemplar, pentru-ce iarăși, comitetul nostru central, la timpul său nu a întârziat a-i exprima, pe calea biroului, mulțumita sa.

Atragem atențiunea membrilor asupra acestui op, rugându-i, ca să nu întrelase al procură, spriginind și prin aceasta interesele reuniunii. (Eseb. Nr. 60, 67, 76, 79).

6. Însărcinați fiind de adunarea generală trecută și cu tipărirea de coale pentru purtarea unei evidențe mai exacte a membrilor reuniunii, după ce afacerea este încă în lucrare, despre rezultat numai cu ocaziunea altei adunări generale vom putea raporta, iar până atunci ne rugăm de respiriu.

7. O tristă datorință ni să impune, On. adunare generală, a aminti la acest loc și despre trecerea din viață

a unuia dintre cei mai distinși și mai iubiți conducători și membrii a-i reuniunii noastre.

Teodor Ceonța nu mai este între cei vii!

El, profesorul distins al preparandiei noastre române ort. din Arad, dascălul dascălilor, tatăl învățătorilor români, cel dintâiu membru de onoare al reuniunii noastre învățătoarești, ales în adunarea generală trecută cu atâta iubire și însuflețire, o inteligență mare, o inimă caldă și iubitoare, o energie de fer, lucrătorul cel mai neobosit, exemplul viu al învățătorilor români, jertfa sfintei sale misiuni, cel ce a infiltrat dragostea de neam și de biserică în sufletele apostolilor acestora, în sufletele dascălilor români ort. confesionali, a părăsit altarul culturii, catedra profesorală și onorificul fotoliu prezidial al reuniunii, la care cu o abnegațiune rară, multă rutină și strălucite succese a servit aproape 3 decenii — lăsându-ne în profund doliu.

Înmormântarea s'a făcut Duminecă 17/30 Decembrie 1906 după cum s'a descris mai pe larg în Nr. 6 al organului nostru.

Prohodul la săvârșit I. P. S. S. arhimandritul Augustin Hamsea, încungiuat de P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, protosințel, director seminarial, Vasile Beleş protopop, Gavril Bodea și Alexiu Vesalon preoți, Dr. Instin Suciu, Dr. Teodor Botiș și Nicolae Mihulin, diaconi profesori.

La actul funebral, în sămn de stimă și adâncă venerațiune, s'a prezentat și I. P. S. Sa prea bunul nostru Episcop *Ioan I. Papp*.

Reuniunea noastră a fost reprezentată la înmormântare prin comitetul său central și alți mulți învățători în frunte cu prezidentul Iosif Moldovan. Cazul morții sa vestit de reuniune prin anunțuri speciale, iar pe sicriu s'a pus o cunună frumoasă. În fața mormântului la parentat în numele reuniunii secretarul general Dimitrie Popoviciu, inv. dir. în Cuvin.

Comitetul central în ședința sa de ditto 1/14 Febr. a. c. a luat frumoasa hotărâre de a eterniză memoria acestui mare dascăl printr'un monument, care să va ridică

din colecte întreprinse între elevii săi și care va avea să fie odată mărturie vie despre sentimentele de stimă și recunoștință a dascălilor români față de aleșii și binefăcătorii lor. Spre scopul acesta de sfintele Paști a. c. am trimis coale de colecte în toate părțile. Ideia a fost bine primită. Dela învățatori incurg frumoase sume spre acest scop. Confratele Iosif Velcean, învățator în Reșița a trimis la adresa prezidentului reuniunii 50 exemplare din opul sau : »Cestiunea pedepselor în școalele noastre populare« pentru ale distribui între membrii reuniunii cu prețul de 40 fileri exemplarul, în favorul colectei pentru ridicarea monumentului, căruia comitetul central n'a întârziat a-i exprima mulțumita sa. Apelăm și de astădată la spiritul de jertfă a membrilor, rugându-i a procură din opul trimis cu un scop atât de nobil și a circula în cercuri cât mai largi și colectele trimise.

Privitor la această chestiune rezervăm dreptul a face la locul său propunere concretă. (Eseb. Nr. 82).

În legătură cu acest punct, amintim cu durere trecerea din viață și a valoroșilor noștrii confrăți : Ioan Ardelean și Iosif Iosa, învăț. penzionați în Pecica ; George Petrescu, învăț. în Apateu ; George Grozav, învățator în Bonțești și Vasile Oarcea, învăț. în Iosășel, invitând on. adunare generală ca să deee espresiune durerii sale asupra acestor perderi conform obiceiului observat în această privință.

8. Venerabilul Consistor prin înaltul său rescript de ditto 12/25 Dec, 1906, Nr. 7551/906, ne-a însărcinat, ca să facem obiect de discuțiune atât în adunarea desp. prot. cât și în adunarea generală : «Planul de învățământ pentru școalele elementare confesionale» pus în aplicare provizorie încă cu începutul anului școlar 1904/5, iar despre rezultatele obținute să raportăm până la 21 Oct. 1907.

În virtutea acestei însărcinări, am supus chestia spre discuțiune desp. prot. încă înainte de adunările lor de primăvară, cari toate s-au pronunțat asupra lui, rămând ca adunarea generală prezentă încă să se rostească. Supu-

nem dar chestia spre discuție și apreciere. (Eseb. Nrii 59 și 77).

9. Conform §. 14 litera G) din statute, prezentăm proiectul de buget pe anul 1907/8. Va rugăm a vă pronunța asupra lui. (Eseb. Nr. 120).

10. Pe baza rapoartelor din despărțămintele protopopești am compus și rectificat lista membrilor, din care să constată, că în anul 1906,7 reuniunea are :

a)	membrii ordinari	240
b)	» fundatori	14
c)	» ajutători	41

De tot : 295

(Eseb. Nr. 122).

11. În fine expunem spre apreciere rapoartele de casă, bibliotecă și controlă (Eseb. Nrii 111, 110, 113).

II. Activitatea despărțămintelor protopopești.

Pe baza rapoartelor primite, avem onoarea a prezenta activitatea despărțămintelor protopopești în următoarele :

A) *Despărțământul prot. Arad.*

În decursul anului administrativ a ținut două conferințe și anume : una de toamnă în *Semlac*, la 25 Oct. (7 Noemv.) 1906 și alta de primăvară în Arad, la 16/29 Iunie 1907.

La conferința de toamnă s'a ascultat prelegerea practică din limba română : « zicerea simplă dezvoltată », de învăț. Grigorie Roșu, prelegerea s'a declarat « bine succesă ». Tot cu această ocaziune a mai ținut și Iosif Moldovan, învățător în Arad, o prelegere foarte interesantă : « Desemnul în școala poporală ». La conferința de primăvară s'a ascultat examenul ținut la școala de aplicație dela institutul nostru pedagogico-teologic din Arad, de sub conducerea învăț. Ioan Ardelean. Examenul s'a declarat « bine succes ».

Dizertațiuni s'au ținut patru :

a) »Poziția socială a învățătorului» de Efrem Moldovan, învăț. în Pecica.

b) «Elementele străine în limba română» de Ioan Costa, prof. prep. în Arad.

c) «Învățătorul în literatura poporală» de Nicolae Ștefu, învățător în Arad.

d) «Desvoltarea puterii tehnice spirituale la copii» de Ioan Ardelean, învățător la școala de praxă din Arad.

S'au discutat și pertractat toate chestiile atinse în circularul general Nr. 8/906—7 precum și planul de învățământ. (Eseb Nrii 40, 44, 102, 107).

B) *Despărțământul prot. Chișineu.*

În decursul anului administrativ a ținut două conferințe : una de toamnă și alta de primăvară. Conferința de toamnă s'a ținut în Macea, la 9/22 Oct. 1906, iar conferința de primăvară s'a ținut în Curtici, la 7/20 Iunie 1907.

La conferința primă s'a ascultat prelegerea învățătorului George Iancu, cu elevii de clasa II. din exercițiile intuitive despre «Comună» și «Orizont» iar cu elevii de clasa III. din gramatică : «zicerea simplă». Prelegerea s'a declarat «bine succesă».

La conferința a doua s'a ascultat examenul confratelui Mihai Dragoș.

Cu ocasiunea acestei conferințe s'a ales și comisia cenzurătoare a desp. intrelăsată la timpul său, în persoanele : Ioan Crișan, Ioan Bele, Stefan Capra, Ștefan Leucuța, Laurențiu Toader și Ioan Caba.

Dizertațiuni s'au ținut una, iar prelegeri practice două :

a) «Învățătorul și tovarășii» de Traian Țabic, învățător în Chitighaz.

b) «Cornelia mama Grachilor», prelegere practică de Elena Murgu, învățătoare.

c) «Cain și Avel» prelegere practică de Lucreția Ambruș, învățătoare în Pil.

S'au pertractat și discutat toate chestiile atinse în circularul general Nr. 8/906—7 precum și planul de învățământ.

(Eseb. Nrii 28, 104).

C) *Despărțământul prot. Șiria.*

În decursul anului administrativ a ținut 2 conferințe și anume: una de toamnă în *Galșa*, la 13/26 Oct. 1906 și alta de primăvară în *Mâșca*, la 9 Aprilie n. 1907.

La conferința de toamnă s'a ascultat prelegerea din Aritmetică a confratelui Iuliu Groșoreanu, cu elevii proprii, iar la conferința de primăvară s'a ascultat prelegerea din Geografie a confratelui Aurel I. Mureșan.

Ambele prelegeri au dat anză la discuțiuni foarte instructive în sânul membrilor.

S'au discutat și pertractat toate chestiile atinse în circularul general Nr. 8/906—7, precum și planul de învățământ.

(Eseb. Nrii 25, 31 și 98).

D) *Despărțământul prot. Boroșineu.*

În decursul anului administrativ a ținut două conferințe: una de toamnă în *Seleuș*, la 8 Nov. n. 1906 și alta în *Mănerău*, la 1/14 Maiu 1907.

La conferința de toamnă s'a ascultat prelegerea din Aritmetică, cu clasa I., de Gavril Șandor, tractând Nr. 4, iar la conferința de primăvară s'a ascultat prelegerea din limba maghiară cu elevii de clasa a II.: «A könyv» de Toma Sirca. Prelegerile s'au declarat «succese».

Cu ocaziunea conferinței de toamnă, despărțământul a arangiat și o petrecere împreună cu concert și teatru în favorul fondului de editare al organului reuniunii. Rezultatul material, pe lângă cel moral, a fost 32 cor. netto, cari s'au administrat casei noastre generale.

Tot cu ocaziunea acestor conferințe s'a ales și comisiunea cenzurătoare a despărțământului, înțrelăsată la timpul său, în persoanele : Petru Costin, George Petrescu, Vasilie Viădică, Nicolae Pasulă, Mihail Leucuța și Ioan Tân, iar de bibliotecar, în locul lui Ioan Cigariga, îndepărtat de pe teritorul reuniunii, s'a ales : Vasile Augustin, învățator în Borosineu.

S'au pertractat și discutat toate chestiile atinse în circularul general Nr. 8/906—7 precum și planul de învățământ.

(Eseb. Nrii 21, 43, 97).

E) *Despărțământul prot. Buteni.*

În decursul anului administrativ a ținut două conferințe : una de toamnă și alta de primăvară. Conferința de toamnă s'a ținut în *Șilindia*, la 19 Oct. (1 Nov.) 1906 și cu aceasta ocaziune Liviu Dublea a ținut cu elevii săi o prelegere din cant, iar conferința de primăvară s'a ținut în *Buteni*, la 9 Mai n. 1907. Aici confratele Ioan Roșu a preles din Istorie : «Stefan cel mare domnul Moldovei».

Ambele prelegeri s'au declarat : «bine succese».

Dizertațiuni s'au ținut două :

a) «Disciplina și jocul, ca baza educațiunii etice», de Liviu Dublea învățator *Șilindia*.

b) «Învățătorii și pomăritul» de Ioan Borlea, învățator *Cuiedi*.

S'au discutat și pertractat toate chestiile atinse în circularul general Nr. 8/906—7 precum și planul de învățământ.

Cu ocaziunea conferinței a doua, despărț. a arangiat, cu concursul corului din *Buteni*, un concert împreună cu joc în favorul gimnaziului din *Brad*, carele atât din punctul de vedere moral cât și material a succes bine. Venitul curat, e în sumă de 42 cor., s'a administrat la timpul său Direcțiunii numitului gimnaziu.

(Eseb. Nrii 26, 35, 96, 106).

F) *Despărțământul prot. Radna.*

În decursul anului administrativ s'a ținut două conferințe și anume: una de toamnă, în *Radna*, la 9/22 Oct. 1906 și alta în *Căpruța* la 3/16 Maiu 1907.

La adunarea de toamnă, Traian Givulescu, a preles cu elevii săi de clasa III. din cartea de cetire: «Ursul și lupul», iar la adunarea de primăvară, Ioan Suciu a preles din Aritmetică cu elevii săi de clasa I. tractând Nr. 1. Ambele prelegeri s'au declarat: «bine succese».

Cu ocaziunea adunării de primăvară s'a oficiat și un părăstas pentru odihna sufletului mult regretatului Teodor Ceontea, fost profesor preparandial, președinte și membru de onoare al reuniunii noastre.

Disertațiuni s'a cetit una:

a) «Despre pedepse» de Petru Binchiciu, învățator.

S'au discutat și pertractat chestiile alinse în cercularul general Nr. 8/906--7, precum și planul de învățământ.

(Eseb. Nrii 23, 53, 105).

G) *Despărțământul prot. Hălmațiu.*

În decursul anului administrativ a ținut două conferințe. Conferința de toamnă a ținut-o în *Hălmațiu*, la 10/23 Nov. 1906, iar conferința de primăvară s'a ținut în *Ciuci*, la 27 Aprile (10 Maiu) 1907.

La conferința de toamnă s'a ascultat prelegerea lui Ilie Cristea cu elevii de clasa I, dezvoltând după metoda sunetelor vii, sunetele «i» și «o» și a lui Avram Dragoș din Aritmetică: «Aflarea numitorului comun».

Ambele prelegeri s'au declarat «bine succese».

La conferința de primăvară s'au rezolvat numai afacerile administrative curente, s'a oficiat parastas pentru regretatul profesor preparandial fost președinte și membru de onoare al acestei reuniuni Teodor Ceontea.

Disertațiuni s'au ținut una:

a) «Educațiunea religioasă» de Mihail Vidu, învățator.

(Eseb. Nrii 30, 52, 95 și 109).

În fine cu bucurie relatăm, că interesul publicului mare față de cauzele noastre din an în an crește. Conferințele noastre tractuale încep a fi cercetate tot mai mult de mulți onoraților în frunte cu toți șefii tractuali. Pe lângă membrii ordinari, să înmulțesc tot mai tare și membrii fondatori și ajutători, dovadă toate aceste, că lumea să convinge tot mai mult de scopul frumos ce-l urmărește reuniunea noastră învățătorescă..

Când avem onoarea a vă relata toate aceste, nu putem să nu dăm expresiune regretului nostru și asupra împrejurării, că în unele din despărțămintele protopopești, membrii ordinari lipsesc cu grămada dela conferințe, împedecând prin aceasta mersul normal al activității aceleia. Nu amintim de astădată nume, în speranța, că în viitor lucrurile să vor îndrepta spre mai bine.

III. Starea Reuniunii.

1. Reuniunea noastră are următorii membrii :

a)	In desp. prof.	Arad	38	ord.	10	fund.	și	19	ajut.
b)	»	»	Chișineu	33	»	1	»	3	»
c)	»	»	Șiria	34	»	»	»	3	»
d)	»	»	Boroșineu	23	»	»	»	1	»
e)	»	»	Buteni	45	»	1	»	1	»
f)	»	»	Radna	31	»	1	»	2	»
g)	»	»	Hălmagiu	36	»	1	»	12	»
			De tot;	240	»	14	»	41	»

(Eseb. Nr. 122).

2. Din raportul casarului general să constată :

a)	Bani gata	39	cor.	53	fileri.
b)	Depozite	1323	»	33	»
c)	Restanțe de taxe	3086	»	60	»
	Suma :	4449	cor.	46	fileri.

(Eseb. Nr. 111).

3. *Biblioteca reuniunii constă :*

a)	Biblioteca	centrală	din	283	opuri	399	tomuri
b)	»	desp. Arad	»	89	»	94	»
c)	»	» Chişineu	»	140	»	140	»
d)	»	» Şiria	»	31	»	31	»
e)	»	» Boroşineu	»	42	»	53	»
f)	»	» Buteni	»	167	»	185	»
g)	»	» Radna	»	110	»	110	»
h)	»	» Hălmaşiu	»	236	»	236	»

De tot : din 1098 opuri 1248 tomuri
(Eseb. Nr. 110).

IV. Propuneri.

În necs cu cele desfăşurate, ne permitem a face următoarele propuneri :

1. Să se iee la cunoştinţă : raportul general prezent, raportul de cassă, bibliotecă şi controlă ; iar biroului şi comitetului central, precum şi casarului, bibliotecarului şi controlorului general să li-se voteze absolutul pentru anul de gestiune 1906/7.

2. Întrucât în adunarea generală prezentă nu s'ar finaliza chestia »Planului de învăţământ« atinsă în punctul 8 din raportul nostru general prezent, aducându-să un conclud meritorial, să se esmită o comisiune, care pe baza actelor relative din despărţămintele protopopeşti, să prelucre un proiect de răspuns Ven. Cnzistor în chestie. Tot asemenea să i-se încredinţeze acestei comisii, cu îndatorirea de a redactă un răspuns Ven. Consistor şi chestia cu terminologia, atinsă în punctul 1 litera c) a raportului general prezent.

3. Privitor la regulamentele de cassă şi bibliotecă, votate şi introduse în mod provizor din ad. generală trecută, dupăce timpul de atunci până acum a fost prea puţin suficient pentru o aprofundare mai temeinică a lor, cu scopul de a să puteă introduce în mod definitiv, propunem, ca chestia aceasta să se lase — chestie deschisă şi pentru anul viitor.

4. Privitor la chestia monumentului Teodor Ceonlea, propunem: On. ad. generală aprobând pașii întreprinși în merit și până acum de comitet, să privească de aci înainte chestia aceasta de o importanță rară pentru reuniune, de a sa, în conștiința comitetul central să se îndrume a întreprinde și pe mai departe toate cele de lipsă, pentru că ideea aceasta să se facă trup, conform momentozității și însemnătății ei.

A r a d, din ședința ordinară a comitetului, ținută la 8 August (26 Iulie) 1907.

Iosif Moldovan,
prezident.

Dimitrie Poporicu,
secretar general.

Raportul casarului.

Onorată adunare!

Cifrele cuprinse în »Rațiociniul« reuniunii, pe care am onoare al alătură, arată tristul adevăr, că starea financiară a reuniunii noastre nu voiește a se îmbunătăți de loc. Și cauza acestui rău o putem afla mai mult, în neînresul, ce se constată la unii membrii ai reuniunii de a-și face datorința.

Deci și de astădată rog On. adunare, a îndrumă comitetul, ca să pășească cu toată rigoarea la încassarea taxelor, precum și la încassarea abonamentului la organul reuniunii.

/.

Rătiociniul

Reuniunii învățătorilor rom. gr. or. din prot. aradane I—VII despre toate venitele și spesele Reun., începând dela 1 Ian. până la 31 Dec. 1906

Nr. curent	Nuirea venitelor	A fost să incurgă		A		Arămas a se incassa		Suprasolv.	Deseris
		cor.	fil.	co.	fil.	cor.	fil.		
1	Remanența casei	21	75	21	75	—	—	—	—
2	Din abon. organului reun.	1387	50	684	50	679	—	26	50
3	Pentru diplome	24	—	24	—	—	—	—	—
4	Pentru fond. de edit. al org. reuniunii	183	30	138	30	—	—	—	—
5	Pentru Almanahul reun. din dieceza Caransebeșului	7	—	7	—	—	—	—	—
6	Din capitalul fond. de edit. al org. reun. (la Victoria).	670	52	—	—	670	52	—	—
7	Din capitalul reuniunii, elocată la „Victoria“	528	09	—	—	528	09	—	—
8	Din suma donată de fericitul St. Antonescu și elocată la „Victoria“	64	56	—	—	64	56	—	—
9	Interese după capitalele elocate la „Victoria“	60	16	—	—	60	16	—	—
10	Taxele de membru după protopopiate :								
11	Protopopiatul Arad	515	—	120	—	334	—	—	63
12	„ Buteni	381	—	96	—	200	—	—	91
13	„ Boroșineu	396	12	50	12	239	—	—	107
14	„ Chișineu	347	—	112	70	139	30	—	95
15	„ Hălmagiu	897	—	71	—	729	—	—	97
16	„ Radna	358	—	94	—	186	—	—	81
17	„ Șiria	206	—	94	—	102	—	—	10
18	Dela membrii fondatori	220	—	165	—	35	—	—	20
19	Dela memb. ajutători	56	—	34	—	—	—	—	22
	Suma :	6323	—	1757	37	3966	63	26	636
20	La „Victoria“ s'a elocată în decursul anului 1906					443	30		
	Cu finea anului 1906 va fi :			1757	37	4409	93		
	Detrăgându-se spesele			1717	84				
	Starea casei va fi cu fin. a. 1906 :			39	53	4409	93		

Care se află elocată și anume :

a) bani gata	39 cor. 53 fileri
b) elocați la „Victoria“	1323 „ 33 „
c) taxe restante	3086 „ 60 „
Suma :	4449 cor. 46 fileri

Nr. curent	Numirea speșelor.	A fost a se plăti		S'a plătit	
		coroane	fil	coroane	fil.
1	Spese administrative	507	18	507	18
2	Pentru tipărirea organului reuniunii și alte tipăriri	637	36	637	36
3	Onorariul secretarului reuniunii	50	—	50	—
4	Pentru premierea dizertațiunii ținute în adunarea anului trecut	50	—	50	—
5	Pentru cununa depusă pe mormântul fericitului Teodor Ceontea	30	—	30	—
6	La „Victoria“ s'a elocat	443	30	443	30
Suma :		1717	84	1717	84

Tot cu aceasta ocaziune am onoare a raporta, că starea fondului, ce are menițiunea, de a rădica fericitului Teodor Ceontea un monument, e următoarea :

1. Prin colectare	384 cor. 42 fileri
2. Interese după banii elocați	48 „ 83 „
Suma :	433 cor. 25 fileri

Galșa, 31 Decemvrie 1906.

Iosif Moldovan,
președinte

Ioan Vancu,
controlor.

Iuliu Groșorean,
cassar.

Raportul Bibliotecariului Reuniunii.

Onorată adunare generală !

Am onoare a vă prezenta următorul *Raport*, despre starea bibliotecii Reuniunii învățătorilor ortodocși din protopopiatele aradane I—VII, pe anul administrativ 1906/7.

La primirea bibliotecii, care a avut loc în 25 Oct. 1906, și predată mie prin președintele reuniunii, starea bibliotecii a fost de 277 opuri în 387 volume. Fața de

raportul din trecut. în suma volumelor se obsearvă o scădere de 110 bucăți. Aceasta își află explicarea în aceia, că d. e. volumul 4 dintrun op, a fost conziderat la numerizare de 4 volume și așa, eu la aranjarea bibliotecii am scos adevăratul număr al volumelor.

În decursul anului, biblioteca sa mai îmbogățit prin următoarele opuri : 1. *Foaia Școlastică* redactată de Negruț în preț de 6 coroane. 2. »*Biserica și Școala*» anul 1905 în preț de 10 coroane. 3. *Organul reuniunii* 2 exemplare în câte 3 tomuri, redactat de președintele reuniunii Iosif Moldovan. 4. *Buletinul oficial*. Expozițiunea generală rom. anul 1905 în preț de 18 lei. 5. *Analele Reuniunii* învățătorilor români din dieceza Caransebeșului anul 1904/5. 6. *Încățământul primar* revista pentru școală și familie redactat de un comitet învățătoresc din România anul 1899.

De asemenea sa îmbogățit biblioteca despărțământului *Chișineu* prin mai multe opuri, iar a despărțământului *Boroșineu* prin procurarea revistelor »*Pedagogia Română*» și »*Vatra Școlară*» pe anul 1907.

În chipul acesta, registrul bibliotecii cu finea anului prezintă următoarea stare :

1.	Biblioteca centrală	283 opuri	399 volume.
2.	Despăr. Arad	89 »	94 »
3.	» Șiria	31 »	31 »
4.	» Radna	110 »	110 »
5.	» Chișineu	140 »	140 »
6.	» Boroșineu	42 »	53 »
7.	» Buteni	167 »	185 »
8.	» Halmagin	236 »	236 »

De tot : 1098 opuri 1248 »

Tot în legătură cu acesta prezint aici și alte cărți cari se mai allt în magazinul bibliotecii ș. a. 50 bucăți »*Chestiunea pedepselor*» în școala poporală, don dela Iosif Velcean învățator în Reșița. 100 bucăți »*Pentru Țărani*» dela Nicolae Ștefu învățator în Arad. 13 bucăți »*Almanachul*» edat din incidentul adunării generale iubilare de cătră Reuniunea învățătorilor din Caransebeș, cari cărți

stau la dispoziția onoraților membrii cari voesc a și-le cumpăra. 103 bucați din *Protocolul* adunărilor noastre generale din anul 1892. 54 bucați din anul 1898. 14 bucați din anul 1906 și 65 bucați din anul 1900. 305 bucați din statutele reuniunii și în fine 28 bucați din statutele reuniunii tipărite la anul 1887.

În urmarea însărcinării primite dela onoratul comitet am dat spre legare 45 opuri din grupul cărților literare, iar legarea cărților cari mai sunt de legat, o să se efectueze în decursul anului viitor.

Tot în urmarea acestei însărcinări, în decursul anului acesta, în numărul 6 al organului nostru oficios, am publicat Registrul cărților aflătoare în biblioteca centrală, cu scopul că onorați membrii să aibă cunoștința că ce fel de opuri conține biblioteca, la caz când ar avea lipsă de vre-un op.

Când vin și prezint în administrarea bibliotecii noastre o așa stare înbucurătoare, totodată fiem permis că în urmarea însărcinării primite din partea onoratului comitet în privința procurării unor opuri ce nu le avem în bibliotecă se recomand: operatele scrietorilor de valoare ca d. e. Alexandrii, Eminescu, Goga și respective a altor autori, totu cât ne permite bugetul.

Având în vedere, ca biblioteca prin procurarea opurilor amintite și prin eventuala ei îmbogățire cu alte opuri în viitor, nu mai încap în sicriul avut, de oarece magazinul cuprinde jumătate din sicriu, rog ca pe scopul acesta să se mai procure un sicriu, căci numai în forma acesta să poate ținea ordine în bibliotecă. În decursul anului a fost cerut spre folosință un op care sa și trimis la locul destinat.

Vă rog a primi acest raport cu aceia bunăvoință cu carea eu îl prezint și a-mi câștiga la el încrederea și consimțul onoratei adunări generale, care ma însărcinat cu acest post, ca eclatant să se poată observa, că însărcinării date mie în modul cel mai conștiințios am satisfăcut.

Arad, la 6 August 1907.

Iosif Moldovan,
prezident

Ioan Vancu,
controlor.

Vasile D. Ilișu,
bibliotecar general.

Informațiuni.

Comitetul reuniunii s'a întrunit în ședință ordinară la 26 Iulie (8 August) a. c. — După luarea rapoartelor la cunoștință s'a făcut dispozițiile necesare pentru convocarea adunării generale și s'au rezolvat afacerile curente. La ședință au fost de față: Iosif Moldovan, Protasiu Givulescu, Dimitriu Popoviciu, Iulu Grofșorean, Ioan Vancu, Petru Vancu, Dimitriu Boar, Pavel Dârlea, Nicolau Boșcai, Ioan Roșu, Dimitriu Iliș, Ștefan Roja și Nicolau Gristea.

Reuniunea învățătorilor români gr.-or. din dieceza Caransebeșului, își va ține adunarea generală ordinară din anul curinte, Miercuri și Joi în 15/28 și 16/29 Aug. în Ciacova, cu următorul program :

Ședința primă.

Miercuri în 15/28 August după amiazi.

1. La 3 ore p. m. asistare la chemarea Duhului Sfânt.
2. La 4 ore deschiderea adunării.
3. Prezentarea rapoartelor și a altor esibile incurse.
4. Alegerea comisiunilor
5. Disertațiuni.

Ședința a doua.

Joi, în 16/29 August înainte de amiazi.

6. Referadele comisiunilor.
7. Defigerea locului pentru proxima adunare gen.
8. Propuneri incurse cu 8 zile înainte de adunare.
9. Alegerea funcționarilor și a comitetului Reuniunii.
10. Închiderea adunării.

Din ședința comitetului Reuniunii ținută la Lugoj în 16/29 Iuliu 1907.

Ioan Marcu,
prezident.

George Cătănă,
notar I.

Probă de foc. Învățătorii români în totdeauna au dovedit că mai pre sus de toate își iubesc originea, limba și credința strămoșască. O asemenea dovadă au dat acum învățătorii Sălăgeni întruniți la adunarea generală în Șimleu. Se zice că guvernul actual, ar fi cerut ștergerea cuvântului „român“ din titlul Reuniunii, iar învățătorii cu nănimitate au respins aceasta dorință a ministrului, prestând cu onoare probă despre focul ce nutrește în inimile lor față cu scumpele tezaure moștenite dela strămoși.

Protopop nou. Cu deosebită bucurie am luat știre despre rezultatul alegerii de protopop din tractul Buteni. Părințele *Traian Magier* paroh în Satul rău și Zeldiș, acest adorat

pretin al dascălilor români, a fost ales protopop în Buteni cu majoritatea de 46 voturi. Voturi au mai primit și vrednicul paroh din Comlăuș (O. Szt.-Ana) Virgil Mihulin 14, iar Simeon Leucuța al treilea candidat 3. — Gratulăm din inimă noului protopop, rugând pe Dumnezeu să-l țină sănătos mulți ani în fruntea bisericii și școalelor române din tractul Buteni.

Asociațiunea națională aradană pentru cultura poporului român ș'a ținut adunarea generală ordinară — din anul curinte — Duminecă în 29 Iuliu (11 August) a. c. în sala festivă a casei naționale din Arad. Prezenți la aceasta a fost floarea inteligenței române din Arad și provincă și un număr frumos de poporeni. Dintre învățătorii cari au luat parte ni-am votat pe domni: Iosif Moldovan, Nicolau Ștef, Iuliu Groșorean, T. Cherechian și Dimitriu Boariu.

Concert și petrecere de joc. Corul Asociațiunii naționale aradane, sub conducerea domnului *Nicolau Ștef* învățător în Arad, arangiază — Joi în 16/29 August a. c., — în onoarea și favorul Reuniunii învățătorilor români întruniți cu aceea ocaziune în adunare generală în Arad, Concert și petrecere de joc. — Anunț special se va publica în toate foile românești.

Eскурziune de studiu. Cu ocaziunea adunării generale, dorind a câștiga învățătorimei și publicului participant ocaziuni distrăgătoare și folositoare tot odată, învățătorii din loc a pus la cale pe Joi în 16/29 August orele 3 p. m. arangierea unei escurziuni de studiu spre a cerceta cele mai mari și vestite stabilimente din întreaga Austro-Ungaria, aflătoare în Arad: „*Fabrica de spirt a fraților Neuman*“ — vizitată în anul 1884 chiar și de Maiestatea Sa Regele *Francisc Iosif I.* — și „*Fabrica de vagoane*“ în cari se pregătesc locomotivele și vagoanele căilor ferate din Ungaria și țările din împrejurime. — În fruntea escurziunii stă învățătorul Ioan Vancu din Arad, care este însărcinat a se îngriji de tramvaiele trebuincioase și de conducerea vizitatorilor. — Plecarea la escurziune este la 3 ore p. m. cu tramvaiele ce vor aștepta spre acest scop în colțul stradei Foray (piața Szabadságtér), lângă ospătăria fraților Lang, unde va avea loc prânzul comun. — Pentru a ne ști orientă, atât cu privire la prânzul comun, cât și ca privire la vagoanele de tramvae trebuincioase, sunt rugați toti cei ce doresc a lua parte — să comunice aceasta prin o carte de corespondență cu prezidentul Reuniunii Iosif Moldovan director școlar Arad,

Solvirea taxelor. Abonament a solvit: Părintele *Traian Vațan* din Arad 5 cor.